

Valevni skrifvar:

Lønin skal útjavnast

Mangan er tað gátuført, at ein partur av ungdóminum yvirhøvur kann vera færur fyri at fáa sær egið tak yvir høvdið. Fleiri lán loysa ongan spurning; men harafturímóti ein útjavnin av lønunum, eftirlit við tilfarinum, stovnan av landsbanka og annað.

Samstundis við framburðinum í okkara samfelag, skerst ikki burtur, at tey ungu hava fingið tað ógvuliga tvørlegt at seta seg í búgv.

Tíðin ber við sær, at tey ungu fáa sær útbúgving innan ymisk yrki fyri enn betur at klára seg í livinum; men hesi mongu árin, tey standa í læru, vinna tey ongan pening, so tá lærutíðin er úti, mugu tey ofta fyrst og fremst royna at gjalda skuldina av læruni aftur, og kann hetta taka drúgvu tíð, tí minni enn so øll hava væla foreldur, ið kunnu stuðla tey peningaliga undir læruni ella lesnaðinum.

Ungdómurin á størplássunum er frægari fyri, tí hann hevur møguleikar at búgva heima; meðan hann lærir, so útreiðslurnar skuldi ikki verið so stórar her; men onnur nýðast at fara burtur frá heimbygðini, bæði innanlendis og uttanlendis, og her krevjast sanniliga pengar.

Taka vit ein ungling, ið skal burtur at læra í eini fimm ár, kemur hann lættliga at gjalda einar 6.000 kr. árliga. Sostatt hevur hesin unglingi eina skuld uppá 30.000 kr., tá lærutíðin er av, og einum hvorum er greitt, at hetta er ein syndarlig byrjan her í livinum; tí fyrst tá skal hann royna at seta fótur undir egið borð.

Eftir fimm ára lærutíð er drongurin ella gentan so mik-

ið eldri, at tey eru giftingarfór, og sjálvandi vóna tey at koma undir egna lón; men tað er alt annað enn barnamatur at taka tilíkt stig.

Tvørlegt at klára

Hjá ungfolki at seta seg í búgv við onnum peningi ella harafturímóti skuld, er einasta loysnin at taka stór og dýr lán. Møguleikar eru at fáa upp til 80.000 kr. frá banka, sparikassa og Húsálansgrunninum við eini rentu uppá ávíkavist 10 1/4 pst., 8 pst. og 7 1/2 pst., og gjaldsfreistin er fyri Húsálansgrunnin 20 ár, meðan tú hevur at gjalda hin pening-in aftur innan 15 ár. Hetta eru sanniliga harðar treytir fyri ung hjún í skuld. Ja, samfelagið er næstan við til at forða tí vanliga manninum í at fáa sær eitt av sínum grundleggjandi rættindum.

Umbøting neyðug

Møguleikar eru at bota um hesi víðurskifti við útjavnin av okkara lønunum.

Í dag er okkara lónarskipan soleiðis hettad, at jú eldri ein verður í einum yrki, jú stórri verður lønin; men hetta er beint ímóti sjálvum torvinum í livinum. Tað eru jú tey ungu, ið hava brúk fyri peninginum, tá tey skulu seta seg í búgv, gjalda sína lærutíð, fáa sær børn og annað. Tey eldru hjúnini hava gildið sína skuld, börnini eru farin, so her er ikki torvir at stórari lón. Eg eri fullvirði í, at ein og hvør eldri heldur hevði vilja fingið peningin, tá hann var ungur og hevði hann fyr neyðin. Tí krevst ein lónarbroyting at fara fram millum eldri og yngra ættarliði.

Útbúgvingarløn

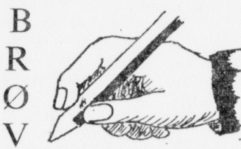
Ein tilik útjavnin hevði sjálvandi bót munandi um støðuna; men at gera tað enn meiri liviligt fyri tey ungu, so tey ikki nýðast at fara í onkrá hjallara og har gjalda okurs pris og fola seg sum ómyndingar, hevði verið at fingið útbúgvingarløn til vega.

Stovnsettur skuldi verið ein útbúgvingargrunnur, har tey sum lærdu, kundi fingið eina hósكيلiga lón, so tey kláraðu livins upphald, tí so høvdu tey ikki havt stóra skuld, tá læru-ella lestratíðin var av, og framtíðin hevði ligið meiri ljós, tá byrjunarlønin eisini var hekkad.

Fólkaflokkurin heldur seg vera komin sum ein frelsandi eingil, tá hann legði uppskot

fram um at veita eitt rentufritt lán til húsabygging til tey, sum høvdu tikið hesar 80 tús. kr. í lán. Ella við øðrum orðum: Tú mátti fyrst seta teg í skuld til 80 tús. kr. og síðan keta teg 30 tús. kr. enn stórri í skuld, hvat tilsamans gevur 120 tús. kr.

Eyðvitað er, at ein maður ella kvinna, ið hevur ógvuliga ílt við at klára tær 80.000, hevur ongar møguleikar at leggja henda steinin oman á byrðuna. Bert kapitalisturin kann taka hetta seinasta lánið, hvat sjálvandi uppskotið var ætlað til.

LEON JOENSEN, LÖGTINGS- TINGSMAÐUR OG VEDUR- TÍÐINDINI ÚR MYKINESI

Nú um dagarnar hevði hesin lögtingsmaður langa grein í Dimmalætting, har hann sigur frá, at hann longu seinasta summar var vitandi um, at vitin á Mykinesi um stutta tíð vildi halda uppat við at senda vedurtíðindi. Hesa vitan hava aðrir ikki havt, og hevur eingin gruna, at eitt so tyðandi mál, sum sendan av vedurtíðindum kundi halda uppat med alla, uttan at aðrir uttan lögtingsmaður Leon Joensen var gjordur kunnugur við eina slíka avgerð, sum ið hvussu er, hevur alstóran tyðning fyri føroyskan útróður.

Men Leon Joensen er raskur maður, ella heldur seg verða tað, átekur sær at taka upp samráðingar við donsku myndugleikarnar gjøgnum umboðsmann ríkisins Mogens Wahl, og sær tað út, eftir nevndu grein at døma, sum hesir báðir hava átiðð sær at greiða henda spurning.

Mannagongdin man verða heilt óvanlig, tí síðan Føroyar fingi eitt landsstýri, plagar tað at vera hetta stýrið, sum førir slíkar samráðingar við myndugleikarnar í øðrum londum.

Men Leon Joensen — um ríkisumboðsmáðurin eisini hevur verið av somu hugsan er ílt at vita — hevur ívaleyst hildið, at slíkt var hann sjálvur forur fyri at greiða. Men úrslitið tyktist at hava verið út av lagi ringt. Hann hevur ikki meira enn lýst frá hvat hann hevði átiðð sær viðvíkjandi framhaldan av vedurtíðindum úr Mykinesi, fyrr enn hesi tíðindi fullkomuliga hildu uppat med alla.

Satt at siga Leon Joensen, hesum komst tú sera illa frá, so er arbeiddi títt sum politikari altíð so illa umhugsad, sum tað tyktist at hava verið tað í hesum máli, so haldi eg, at tú skuldi lagt frá tær sum politikari. Tí hevur tú havt hesa vitan síðan í summar, men fyrst gert vart við tað nú fyra

og hesin flokkur tosar so um at hjálpa teimum ungu við at fáa tak yvir høvdið. Eisini hevði hetta orsakað, at grundstykkinu gjordust dýrari, so húsaspekulantarnir høvdu havt góðar dagar.

Landið eftirlitið

Umframt útjavnin av lønini og útbúgvingarløn til øll, ið læra, er avgjørt fyri neyðini at landið hevur eftirlitið við øllum innflutningi, so tilfarið til bygging verður so ódyrt sum gjørligt, og landið somuleiðis fer undir stovnan av landsbanka, so rentan munandi skuldi verið lækkað og lánini meiri langfreistað. Javnaðarflokkurin hevði uppskot frammi í hesi tingsetu um stovnan av landsbanka; men bleiv hetta uppskot tiverri felt.

Fekk einans 9 atkvøður. Her kann nevast, at í løtuni eru tveir bankar her í landinum; men báðir á privatum hondum.

Einasta gongda leið at hjálpa teimum ungu er ein fjøllment undirtøka við Javnaðarflokkinum, tí sosialisman setir sum fyrstu grein sína øvðing fyri tí einstaka menniskjanum. Samstundis sum flokkurin allar sínar dagar hevur lagt doy-in á, at íbúðin er ein mannarettur.

Tí stendur tað upp til einhvønn ungdóm, um hann sjálvur vil vera við til at leggja lunnar undir sína egnu framtíð. Læt tí hetta vælgast okkara. Ein samantvinnan av yngra og eldra ættarliðum.

Villi Hansen

dagar áðrenn vedurtíðindini halda uppat, so er tað heilt ótíðiguligt, sjálvt um tú heldur, at hetta kann brúkast nú tað stundar til lögtingsval.

Mær sigur henda manna-gongd tín einans eitt, at tú púra einki skil hevur, har talan er um almenn mál.

Vágamaður.

NAKRIR MÖGULEIKAR

Føroya fólk! Tá vit nú fara á val tann 7. november, hava vit nakrar politiskar hugsjónir at velja ímillum; men eg skal bert nevna triggjar móguleikar.

Tann fyrsta er tann kapitalistiska hugsjónin, har vit arbeidarar hjálpa peningamonnum at velja menn á ting, sum einans tæna sínum egnu áhuga málum, og tá tað er nakað sum gagnar tí peningastærka manninum. Hesir fáu menn, sum vit kalla kapitalistar, sita í skugganum av fyrst og fremst Fólka-, síðani Sambands- og fyri ein stóran part Tjóðveldisflokkinum. Hesir fáu menn, sum peningin hava um hendi, eru eins og teir vóru nakrir teknikarar, sum arbeida við nokrum knøttum, fyri at nakrir robbatar kunnu útføra tað grova arbeiddi, uppá sama máta arbeiddi tingmannin hjá hesum trimum flokkum, eins og teir vóru robbatar.

Leggið til merkis hesar somu menn trýsta bert á knøttarnar, tá teir vilja hava síni egna áhugamál framd, og peningurin kann koma í teirra egna lomma. Vit kunnu taka eitt dømi, hvussu fyríhelt p.f. Groði seg ikki, yvirfyri Føroya Keypsamtøku í vár. Her visti hesir somu peningamenn sanniliga hvat og hvussu gott teir vilja tí føroyska forbrúkararum. Hvat meina tit Føroya fólk?

Tað næsta er tann loysingarpolitikkur, sum Tjóðveldisflokkurin sigur seg at umboða. Loysing, ja teir siga loysing, men hvat meina teir við orðinum loysing? Veit nakar føroyingur hvussu teir ætla at figgia hesa loysing. Skulu teir figgia loysingina við at steðga allari útbúgving her á landi, sum teir higar til hava viljað gjørt, skulu teir steðga Tjóðveldismenn til at steðga allari vegagerð, tunnelergerð, ja allari samferðslu her á landi, og skulu teir, sjálvt um fiskaprisurin hækkar, halda lónina hjá

okkara fiskimonnum niðri, halda handverkaralønina niðri og halda lónina hjá arbeidar-unum niðri; gera teir hetta, er hesin flokkur ikki nakar arbeidaraflokkur; men ein afturhaldsflokkur. Men Tjóðveldisflokkurin torir ikki at siga Føroya fólk hvat teir ætla at figgia loysingina uppá, tí so vita teir líka væl sum tú og eg, at eingin Tjóðveldisflokkur er meira. Hvar stendur so Tjóðveldisflokkurin í føroyskum politikki idag, umboðar hann forbrúkarin ella peninga mannin. Allarhelst hin seinra.

Tað triðja og størsta málið er Fólkaheimið Føroyar, sum ein politiskur flokkur á tingi umboðar, tann Føroyski Javnaðarflokkurin, sum eisini er einasti flokkur, sum verjir áhugamál forbrúkarans, ein sterkur fiskimanna- og arbeidaraflokkur. Hesin flokkur, sum hevur gingið á odda í so mong um fyri okkum føroyingar. Vóru tað ikki Javnaðarmenn, sum fingi teimum gomlu og avlarnu teir pengar, tey idag fáa, vóru tað ikki Javnaðarmenn, sum fingi fiskarunum meira minstuløn og prívíðbót, vóru tað ikki Javnaðarmenn, sum fingi okkum sess í Norðurlandaráðnum. Og tað sum vunnid er á sjálvstýrisleið, kunnu vit eisini takka Javnaðarflokkinum fyri. At menn idag kunnu byggja skip og bátar, seta virkir á landi, við lagaligum láni og studningi, tað var sanniliga ikki monnum lagað fyri 1958, tá mátti ein vera væl í ogn við landsstýris-menn ella ein av teirra partamonnum á tingi. Men vit javnaðarmenn eru ikki lidnir enn at arbeida okkum fram ímóti einum vælferðarsamfelagi. So tit, sum hetta lesa, setið kross við Javnaðarlistan tann 7. november.

pjk

Úrmælingur

(Framhald frá 5. síðu)

tygum rætt til at kasta okkum fyri, at vit vilja í felagsmarknaðin til idnaðurin, sum vit skulu reisa, kann einans standa seg har.

Hetta hava vit ikki talað orð um.

Vit vita, at føroyskur idnaður vil hava trupuleikar innan fyri EFTA, innanfyri EEC eins og uttanfyri alla samgongur, tó fara vit undir upp-gávuna at stovnsseta idnaðarvi-ki, og tygum vita, at vit greiða hana.

Nei harra Jacobsen. Tað ber ikki til, at tygum grunda nýtt rettsprincíp:

at træutkara ikki krevur prógv, at hin trútaði skal syrgja fyri fridoming sjálvur. Hitt gamla lagið: At áðkararin hevur próv-skylduna.

skal framvegis galda.

Atli Dam.

